

Zajednica srpskih opština: obećanja i očekivanja

Mišljenje i očekivanja srpske zajednice na Kosovu o formiranju i budućem funkcionisanju Zajednice srpskih opština.

Ovo istraživanje pripremljeno je za potrebe projekta Point One (1.) Njegovi rezultati služili su za potkrepljivanje informacija u TV emisiji "Sporazum", a nastaviće da služe i za druge analitičke publikacije. Istraživanje je sproveda NVO "Aktiv" u okviru projekta Point One koje sprovodi Centar građanske energije. Ovaj projekat finansiran je od strane Kosovske fondacije za otvoreno društvo. (Kosovo Foundation for Open Society).

Autori istraživanja: Sara Ostojić i Milica Andrić

Zahvaljujemo se svima koji su trudom i velikim zalaganjem pomogli uspešni završetak ove kratke studije. Posebno se zahvaljujemo svojim kolegama Milici Radovanović, Milošu Timotijeviću i Dragani Aleksić na pomoći pri prikupljanju podataka i njihovoj daljoj analizi.

Za izdavača: NGO Aktiv Kralja Petra I, 183a, Mitrovica
Email: office@ngoaktiv.org www.ngoaktiv.org

Rezerva: Ovaj projekat je podržala Kosovska fondacija za otvoreno društvo. Mišljenja, nalazi i/ili zaključci koji su izneti u ovoj publikaciji pripadaju autorima i ne predstavljaju nužno stavove Kosovske fondacije za otvoreno društvo.

Mitrovica, Mart 2016.

Metodologija

Način istraživanja: anketno ispitivanje (254 F2F upitnika i 25 upitnika popunjenih on-line)

Vreme istraživanja: 1 maj – 6 maj 2016.

Mesto istraživanja: Kosovo

Veličina uzorka: 279

Opis uzorka:

Starost: Od ukupno 146 ispitanika (52,3%) su bili muškarci, a 133 (47,7%) us bile žene. Najmlađi ispitanik imao je 17 godina, a najstariji 69, srednja vrednost godina je 27,86.

Mesto prebivališta: Najveći broj ispitanika je iz Severne Mitrovice (63,4%), zatim iz Gnjilana (10,8%), sledi Zvečan (9,7%), Zubin Potok (3,9%), Priština (3,2%), Gračanica (2,5%) i Leposavić, Štrpce i Novo Brdo sa po 1,1%.

Obrazovanje: Najveći procenat ispitanika (44,1%) je fakultetski obrazovano, a 34,4% ispitanika je imalo srednjoškolsko obrazovanje. Slede ispitanici sa višom (20,1%) i osnovnom (1,4%) školom.

Radni status: 37,2% ispitanika je bilo zaposleno, dok je nezaposlenih bilo 35,7%. Studenti su činili 26,4% ispitanika, dok su poslednjih 0,7% penzioneri.

Tip uzorka: Neslučajni uzorak

Ciljna grupa: stanovništvo koje živi u opštinama sa srpskim većinskim stanovništvom na Kosovu.

Poststratifikacija: pol, mesto prebivališta

Kontekst istraživanja

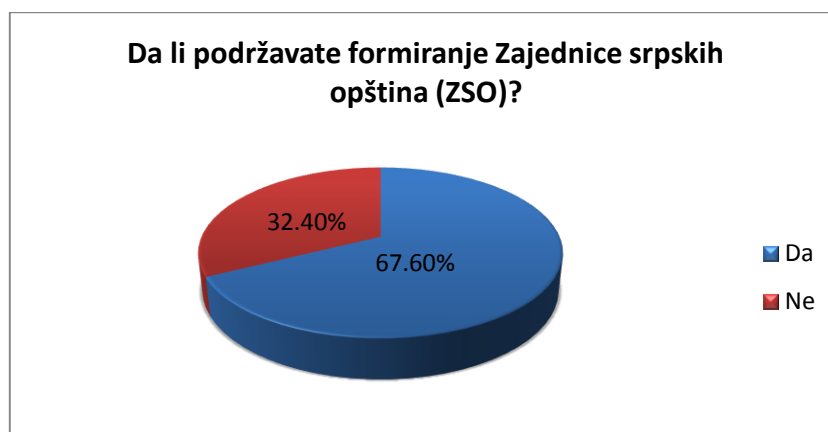
Ovo istraživanje sprovedeno je početkom maja 2016 godine, 3 godine i mesec dana nakon potpisivanja prvog briselskog sporazuma i 9 meseci nakon potpisivanja sporazuma koji je trebalo da bliže odredi značenje, strukturu i funkciju Zajednice srpskih opština. Međutim, kako ni jedan ni drugi sporazum nisu doveli do željenih rezultata i kako je njihovo tumačenje samo proizvelo dodatne tenzije između srpske i albanske zajednice na Kosovu, ostalo nam je samo da pokušamo da sami projektujemo budućnost političkog delovanja kosovskih Srba i mogućnost njihovog udruženog delovanja kroz ZSO (ukoliko do formiranje iste ikada dođe).

Mišljenje građana, uglavnom srpske etničke pripadnosti, tražili smo nakon 6 meseci protesta i nemira nastalih u Prištini usled delovanja opozicionih stranaka Samoopredeljenje, Alijansa za budućnost Kosova i NISMA, a koje je u velikoj meri nosio upravo otpor prema formiranju Zajednice srpskih opština.

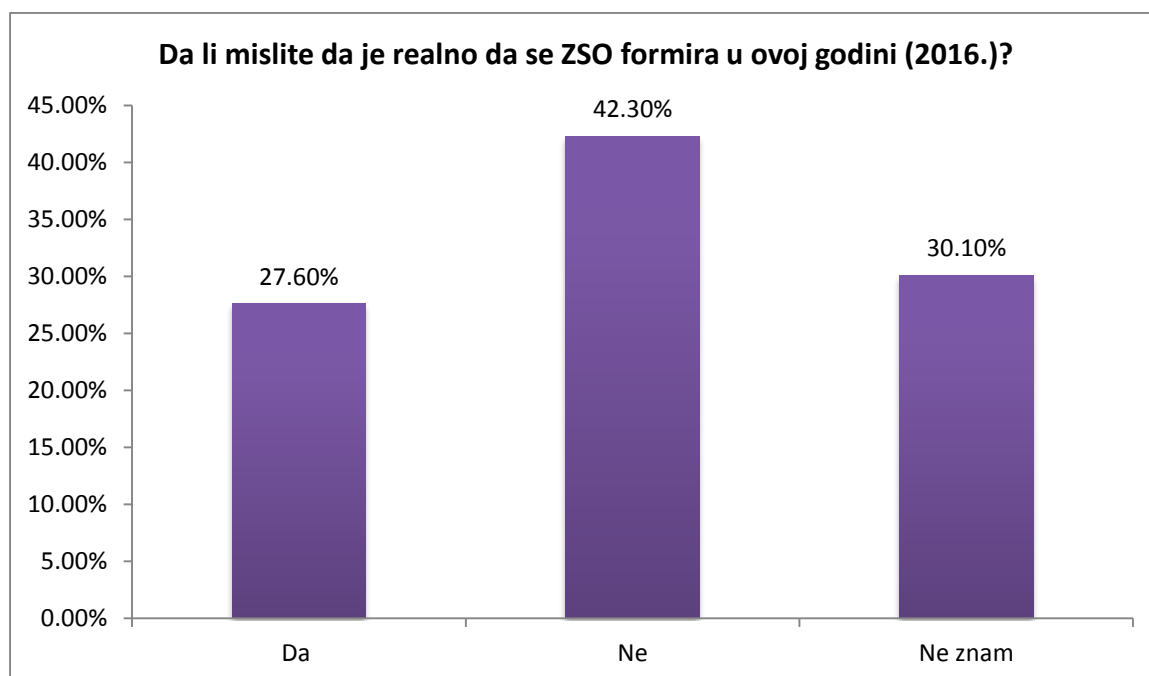
Za jedan deo albanskog društva koji podržava aktivnosti i retoriku opozicije, Zajednica srpskih opština je pre svega pretnja, etnički zasnovan entitet koji remeti multietničnost na Kosovu i vodi segregaciji društva, posebno onog dela društva na koje će preko delovanja Zajednice uticati zvanični Beograd, konkretno kosovskih Srba. Drugi deo albanskog društva utišan je, ili je jednostavno neinteresantan medijima pa njihovi stavovi i nisu prepoznatljivi.

A šta misli srpska zajednica na Kosovu? Rezultati našeg istraživanja sprovedenog početkom maja 2016 pokazuju da srpska zajednica na Kosovu zapravo ne zna šta da misli o Zajednici, te su svi odgovori koje smo dobili uglavnom izbalansirani između svih ponuđenih odgovora.

Rezultati

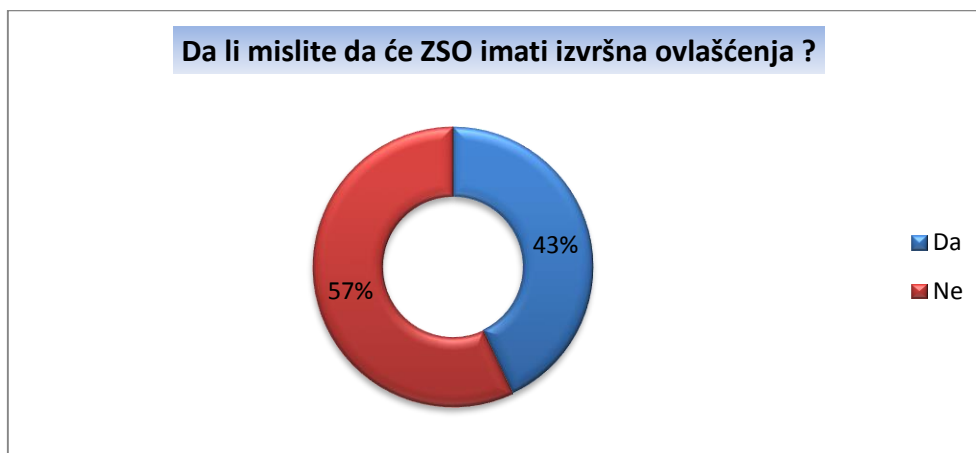

Kao što se može videti na priloženom dijagramu, većina ispitanika u načelu podržava formiranje Zajednice srpskih opština (ZSO). Podrška njenom formiranju nešto je veća na jugu Kosova gde je 88,1% ispitanih na ovo pitanje odgovorilo pozitivno, dok je na severu taj procenat 61,8%. Varijacije u podršci postoje i između starosnih grupa, pa stariji od 30 godina u većoj meri podržavaju osnivanje ZSO (70,1%), dok je kod mlađih od 30 ta podrška nešto manja (67%). Značajnijih razlika između polova, po ovom pitanju nema, međutim, postoji određeno odstupanje u procentima kada ispitanike podelimo na zaposlene i ostale (nezaposlene, penzionere i studente), tako 73,8% zaposlenih podržava formiranje ZSO, dok je među ostalima taj procenat 64,2%.

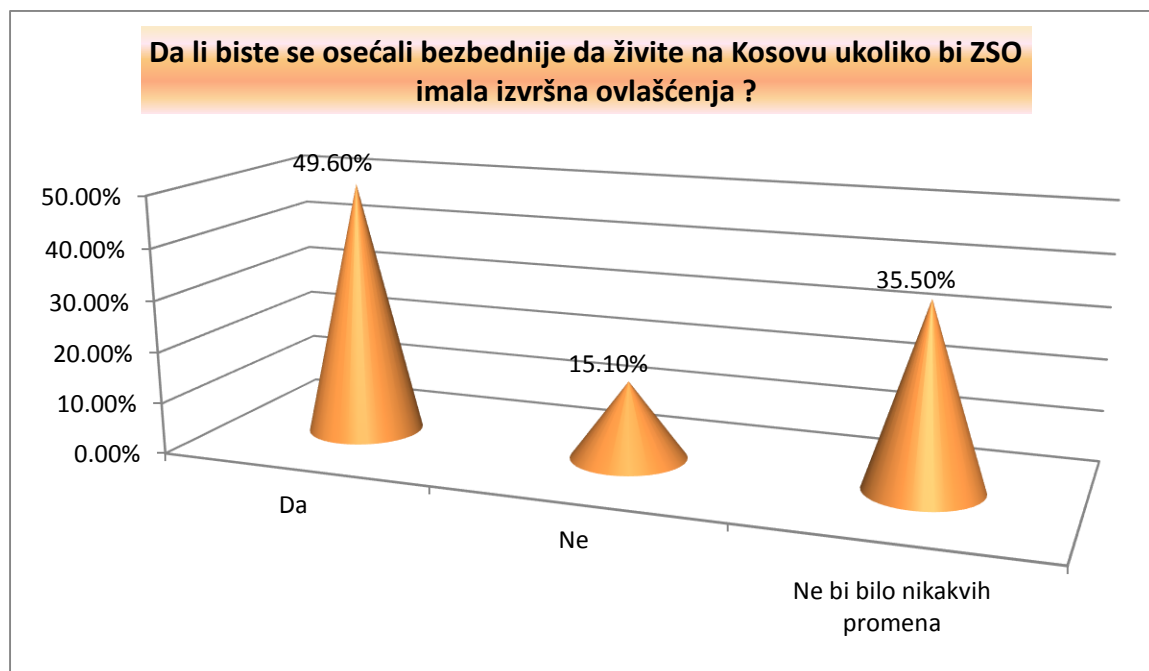

Upitani da odgovore da li je realno da se ZSO formira do kraja 2016. godine, ispitanici su pokazali da su veoma podeljeni kada se radi o njihovim predviđanjima budućnosti Zajednice, pa se ni jedan odgovor nije previše

izdvojio od drugih. U poststratifikaciji možemo da vidimo da je među ispitanicima sa severa mnogo više onih koji smatraju da se ZSO neće formirati 2016. godine (46,3%), dok je među ispitanicima sa juga, manji procenat (27,9%) onih koji su na ovo pitanje odgovorili sa „ne“. Gledano po starosti i polu, nije bilo značajnijih razlika među ovim grupama.

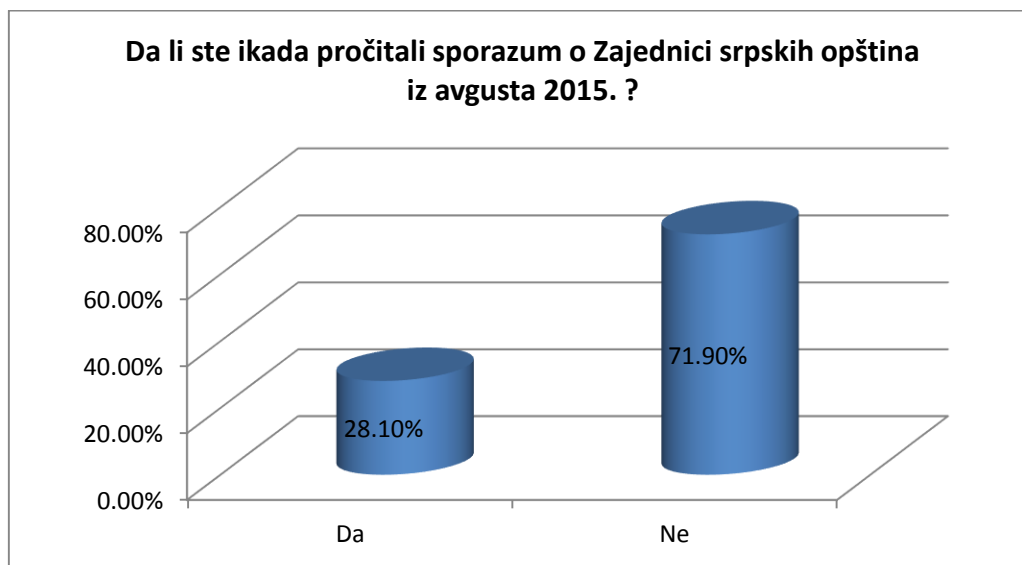

Mišljenje građana je podeljeno i po pitanju tipa ovlašćenja koje bi ZSO mogla da ima. Nešto je veći (za 14%) broj građana koji smatraju da ZSO neće imati izvršna ovlašćenja. U poststratifikaciji se jedina veća razlika javlja među ispitanicima koji žive severno i južno od Ibra, pa nešto veći procenat ispitanika sa juga Kosova (52,5%) smatra da će ZSO imati izvršna ovlašćenja, dok nešto manje (40,2%) ispitanika sa severa deli ovo uverenje.

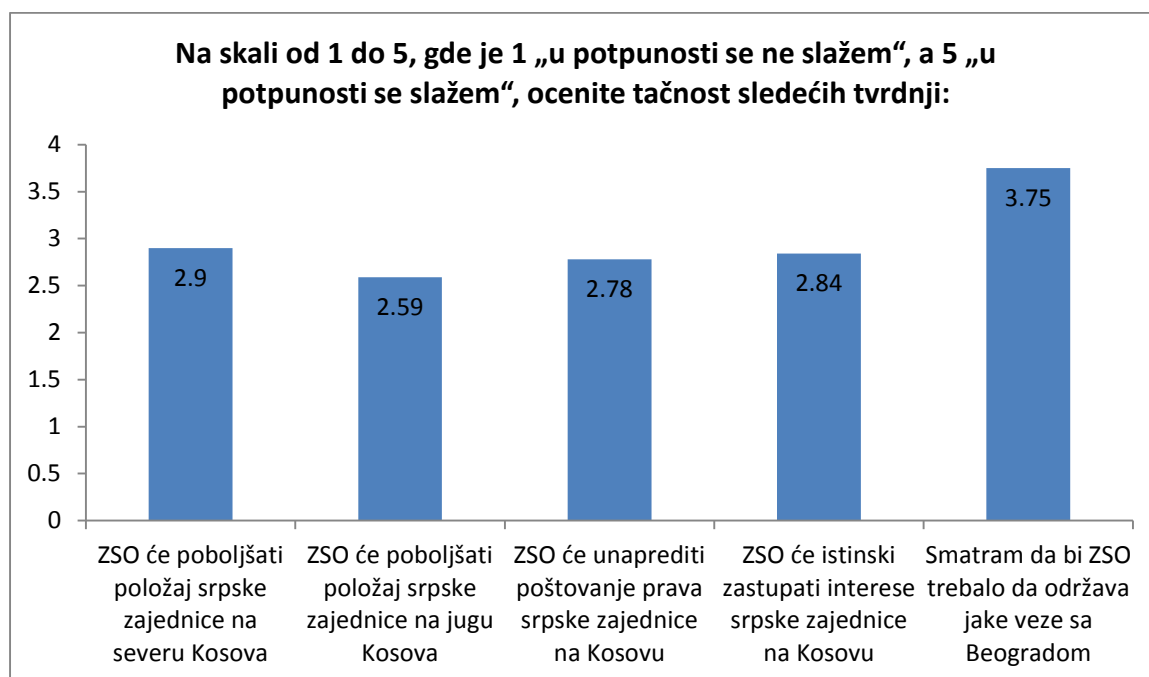

Gotovo polovina ispitanika reklo je da bi se osećali sigurnije ukoliko bi ZSO imala izvršna ovlašćenja, ali isto tako, značajan procenat (35,5%) ne smatra da bi ovo telo imalo moć da na bilo koji način utiče na njihovu bezbednost, čak i da ima izvršna ovlašćenja. U poststratifikaciji se primećuje da je nešto viši procenat žena (53,4%)

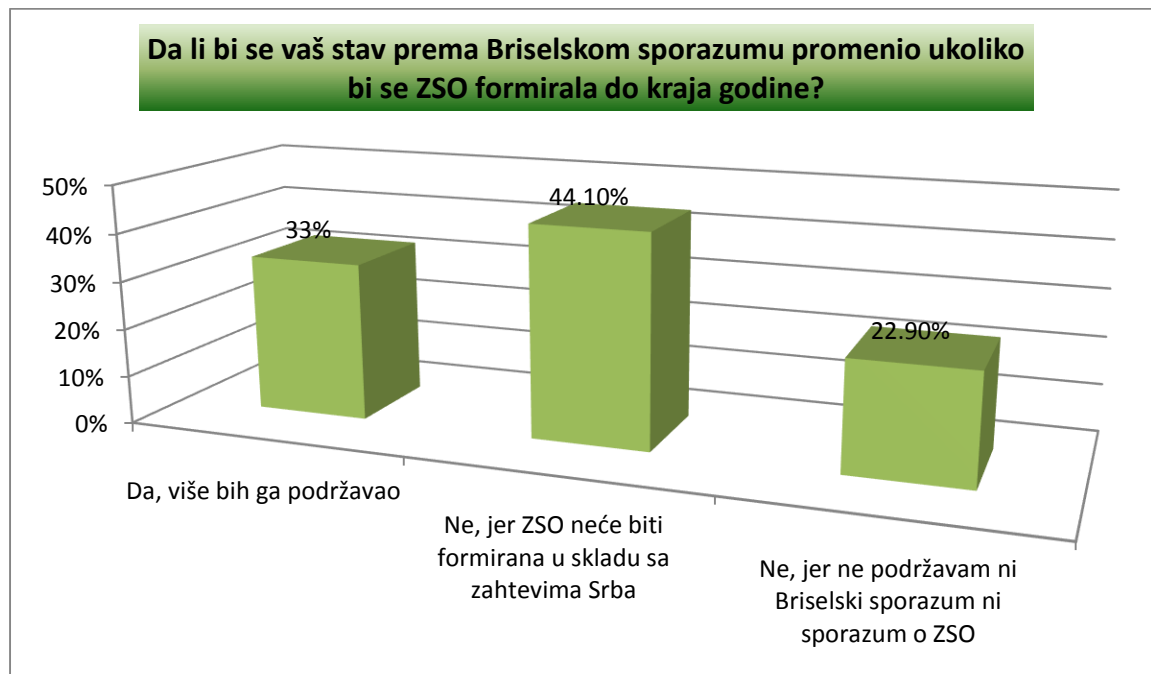
rekli da bi se osećalo sigurnije ukoliko bi ZSO imala izvršna ovlašćenja, u odnosu na 46,2% muškaraca koji su takođe pozitivno odgovorili na ovo pitanje.

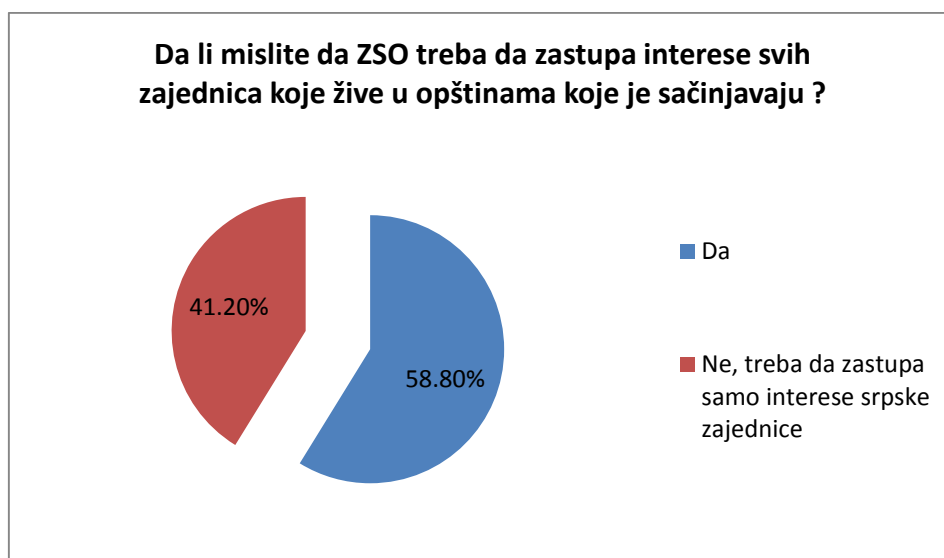
Kao što se može videti, većina građana nije pročitala sporazum o ZSO. Među onima koji nisu imali uvid u ovaj dokument, više je mladih do 30 godina (73,6%) i nešto manje starijih od 31 godine (64,7%). Značajnijih razlika u poststratifikaciji po mestu prebivališta i polu nije bilo. U poststratifikaciji prema stepenu obrazovanja, jedine značajnije odstupanje u odgovorima, javlja se kod ovog pitanja. Tako je svega 35,4% osoba sa višim i visokim obrazovanjem pročitalo sporazum o ZSO, dok među onima sa osnovnim i srednjim obrazovanjem taj procenat iznosi 15. Pored toga, među onima koji su pročitali sporazum više je zaposlenih (39,8%) i znatno manje ostalih (nezaposleni, penzioneri, studenti – 21,4%).

Tema neodlučnosti nastaljena je i u ovom setu pitanja gde za skoro svaku tvrdnju provladava srednja ocena i ovo nam još jednom pokazuje koliko je srpska zajednica nesigurna pri procenama budućeg funkcionisanja ZSO. Jedina tvrdnja koja se ističe od ostalih predviđanja je ta da ZSO treba održavati jake veze sa Beogradom (srednja ocena 3,75).

Znatno veći procenat ispitanika iz opština južno od Ibra (42,6%) od ispitanika koji žive severno od Ibra (30,3%) je na pitanje da i bi promenili stav prema Briselskom sporazumu ukoliko bi u 2016 došlo do formiranja ZSO odgovorilo sa „da“. Isto tako, samo 15,5% procenata zaposlenih je reklo da ne podržavaju ni briselski sporazum ni sporazum o ZSO, dok je u grupi ostali (nezaposleni, penzioneri i studenti) taj procenat 27,6%.

Etnička predodređenost ZSO, jedna je od glavnih kontraargumenata kosovske opozicije. Ne ulazeći u opravdanost takvog argumenta, pitali smo građane kako oni vide ZSO: kao telo koje štiti interese samo srpske zajednice ili telo koje štiti interese nevećinskih zajednica. Rezultati koje smo dobili pokazuju da nešto više od polovine građana smatraju da ZSO treba štiti interese svih zajednica koji žive na teritoriji opština članica, dok 41,2% građana ZSO vidi kao telo koje će se baviti isključivo interesima srpske zajednice.

Ovo istraživanje pripremljeno je za potrebe projekta Point One (1.) Istraživanje je sproveda NVO "Aktiv" u okviru projekta Point One koje sprovodi Centar građanske energije. Ovaj projekat finansiran je od strane Kosovske fondacije za otvoreno društvo. (Kosovo Foundation for Open Society).

Rezerva: Ovaj projekat je podržala Kosovska fondacija za otvoreno društvo. Mišljenja, nalazi i/ili zaključci koji su izneti u ovoj publikaciji pripadaju autorima i ne predstavljaju nužno stavove Kosovske fondacije za otvoreno društvo.

